

Kranjske vesti.

† **Janez Saje.** V visoki starosti 83 let je umrl dne 23. novembra t. l. v St. Jerneju na Dolenjskem nadučitelj v pok. in posestnik Janez Saje. Pokojnik nam je bil drag in ljub tovariš, vester učitelj, dober gospodar in zvest sin svojemu narodu. Učiteljeval je 48 let, 31 let v St. Jerneju. Pod njegovim vodstvom se je ondotna šola razširila od ene na štirirazrednico. Z besedo in dejanjem je deloval za ugled učiteljskega stanu med ljudstvom. Vsak napredek v tem pogledu ga je jako razveselil. Zanimal se je tudi posebno za sadjarstvo. 51 let star se je udeležil 1885. učiteljskega tečaja na vinarski in sadjarški šoli na Slapu, V tej stroki kmetijstva je imel pri svojem delovanju lepe uspehe. Blagemu tovarišu bodi ohranjen v naših vrstah časten spomin!

—r— **Iz c. kr. ljubljanskega mestnega šolskega sveta.** Iz redne seje c. kr. mestnega šolskega sveta, ki se je vršila v torek, dne 20. novembra 1917, smo prejeli nastopno poročilo: Predsednik proglasi sklepčnost, otvori sejo ter sporoči, da je ljubljanska šolska mladina dne 4. novembra 1917 s slovesno službo božjo praznovala god Nj. Veličanstva cesarja Karla I. in dne 18. novembra 1917 s slovesno zahvalnico rešitev Nj. Veličanstva cesarja Karla I. iz smrtne nevarnosti ter da se jutri udeleži žalne maše Nj. Veličanstvu cesarju Francu Jožefu I. Zapisnikar oglašuje bistvene kurencije in pove, kako so bile rešene, kar se vzame na znanje. Odobri se zapisnik zadnje seje z dne 29. septembra 1917. Prošnje za dovolitev daljših dopustov nekaterim učiteljem, oziroma učiteljicam je c. kr. deželniemu šolskemu svetu priporočilno predložiti v ugodno rešitev. Francu Maroltu, stalnemu učitelju na IV. mestni deški šoli se pripozna VI. petletnica, Ivanki Cegnarjevi, stalni učiteljici na mestni slovenski dekliški šoli, II. petletnica, Mariji Luckmannovi, sedaj stalni učiteljici na mestni nemški dekliški šoli, I. začasna petletnica. C. kr. deželniemu šolskemu svetu se ima predlagati, da se tudi leta 1918, vsled izrednih razmer ne vrši okrajna učiteljska konferenca. Zavzame in c. kr. deželniemu šolskemu svetu se predloži v odobrenje stališče glede postopanja glede pri zopetnem vzprejemanju mladine v šolo, ki ima odpustnico. Pri tej priliki se uvažuje resolucija, da je pri predčasnem odpuščanju iz vsakdanje šole imeti strožjo mero. Poročilo o nadzorovanju zasebne deške šole pri oo. Salezijančih na Rakovniku in pa III. mestne deške šole v šolskem letu 1916/17 se vzameta na znanje in se predložita c. kr. deželniemu šolskemu svetu v končno odobrenje. Poročilo o dnevnih zavetiščih za upravno leto 1916/17 se vzame na znanje in se ima c. kr. deželniemu šolskemu svetu predložiti. Poročilo o uredbi razširjenega pouka na I., II., III. in IV. deški ljudski šoli in na mestni slovenski in nemški dekliški osemrazrednici povodom zopetne pridobitve poslopja II. mestne deške šole v učne namene se odobri in predloži c. kr. deželniemu šolskemu svetu. Tem povodom se imenuje za te šole več provizorij in suplentskih učnih moči proti naknadnemu odobrenju c. kr. deželnega šolskega sveta. Ko se pojasni in rešijo še nekatere administrativne in gospodarske zadeve, zaključí predsednik sejo.

Štajerske vesti.

—š— **Naš tovariš Ivan Gilnšek,** učitelj v St. Jurju pod Donačko goro je imenovan za stotnika.

—š— **Premene pri učiteljstvu.** — Učitelj v Šmartnu pri Vurbergu, Oton Kovachič, je postal nadučitelj v Kostivnici; učitelj v St. Rupertu v Sl. G., Feliks Škrjanc, je postal nadučitelj istotam; začasni učitelj v St. Pavlu pri Preboldu, Avg. Šilih, je postal tam definitivni, isto tako prov. učitelj v Dolu, Mart. Cander, prov. učit. pri sv. Stefanu v okraju Šmarje, Ant. Fünk, prov. učit. pri Sv. Antonu v Sl. G., Fr. Čuček ter prov. učit. pri Sv. Benediktu v Sl. G., Fr. Kramer. —

—š— **Povišanje.** — Bivši učit. na okr. deški šoli v Celju, kad.-aspirant Jos. Zagar, je postal praporščak pri 6. črnov. pešp.

Ob IV. štaj. voj. dnevu so darovali dečki na okol. šoli v Celju 52 K 78 vin.

IZ ZASEDENE SRBIJE.

Učitelji vojaki so videli in doživeli marsikaj. Z vsemi avstrijskimi narodi so se spoznali in precej jih opraviča svojo vojaško službo v zasedenih deželah. Slovenskih učiteljev imamo tudi nekaj v Srbiji, kjer opravljajo svoj civilni poklic.

O srbskem šolstvu je lansko leto temeljito poročal tovariš nadporočnik Hude,

ki je v Čačku kot okrožni šolski nadzornik. On zastopa mesto kot ga naši c. kr. okrajni šolski nadzorniki. Imamo pa tudi »nadzornike« bolj pohlevne sorte. Nekaterim imponira naslov tako, da delajo, ali vsaj hočejo delati tudi doma reklamo in slepomišiti s svojo »učenostjo«. Da pa ne bode kdo sodil krivo razmer in imel navsezadnje kake pomisleke proti naši vojaški upravi, naj omenimo na tem mestu, da so takozvani »Bezirksschulinspektoren« (kateri naslov si s a m i nadevajo) učitelji voditelji na šoli v središču okraja. Vojaška oblast jih imenuje Bezirksschulleiter. Imajo ap poleg tega dolžnosti naših krajskih šolskih nadzornikov.

Toliko torej o tistem pedagoškem »veleumu«, ki dela nekje pri nas strahovito reklamo zase in že nemara čaka, da se vrne po vojni na kako izpraznjeno nadzorniško mesto.

Šolstvo se v Srbiji pod našo upravo prav lepo razvija in nastavljenih je poleg nekaj naših učnih moči tudi mnogo bivših srbskih.

Splošni vestnik.

Poletna oprostitev ljudskošolskih učiteljev od vojaške službe. Naučni minister dr. Cviklinski je zaradi pomanjkanja učiteljev izjavil v naučnem odseku, da bodo državni, deželni in občinski učitelji, ki niso sposobni za službo na fronti in ki služijo v zaledju, začasno oproščeni od vojaške službe z 31. decembrom 1917 do 15. julija 1918.

Izplačevanje 70milijonske učiteljske doklade se bode pri nas, kakor se čuje, precej zakasnilo. Določeni termin 15. december bi se za učitelje — o čete in samce — lahko vzdržal, če bi se edinele bolj zamotane rodbinske razmere nekoliko odložile. Upamo, da se sedaj ne bode delala razlika med omoženimi učiteljicami in hčerami učiteljicami, ki pa tudi stanujejo pri očetu-učitelju.

Razgled.

— **Nov mladinski list za zabavo in pouk srednješolske mladine** prične izdajati društvo hrv. srednješolskih profesorjev. List bo prinašal originalne spise iz hrvatske, srbske in slovenske književnosti in najboljše prevode iz svetovne književnosti.

— **Visoko tehniško šolo** ustanove v Zagrebu. Načrti so že gotovi in bodo v kratkem času predloženi hrvatskemu saboru v pretres.

— **1600 novih mažarskih šol** ustanove Mažari v obmejnih županijah, imajo nalogo mažarizirati. Največ teh šol bo na Erdeljskem. Za te šole, na katerih bo poučevalo 3000 učiteljev, je v proračunu 4 milijone 200.000 K. Razen teh šol ustanove tudi 800 otroških vrtcev. Ta načrt se mora izvesti v 5. letih. Za tekoče proračunsko leto imajo v načrtu ustanovitev 400 ljudskih šol in 200 otroških vrtcev.

— **Savez dalmatinskih učiteljskih društev** je začel izdajati svoje glasilo »Pokret«. V prvi številki, ki nam je došla, se z ostro a dostojno besedo poteguje dalmatinsko učiteljstvo za zboljšanje svojega žalostnega gmotnega položaja. Vrlim dalmatinskim tovarišem želimo v tem trdem boju najlepših uspehov in srečnejših dni.

Književnost.

Naš mladinski list »Zvonček« prinaša v skupni 9. in 10. št. letošnjega letnika to-le lepo in zanimivo vsebino: Jos. Vandot: Večerna molitev. (Pesem.) Jos. Vandot: Peterček. (Pesem.) Mar. Bartolova: Nenad na delu. Karel Širok: Plavajo mi barčice... (Pesem.) Stric Time: Čudovite živali iz današnjih in pradavnih dni. (S slikami.) Nedin Sterad: Na Krnu. (Pesem.) Hasan-Aginica: Prvi sneg. Fran Žgur: Jezdec. (Pesem.) Ivo Trošt: Štirje zakladi. (S sliko.) F. Palmak: Slike iz življenja. (Dalje.) Ivan Dobravec: Dedek in vnuk. (Pesem.) Fr. Rojec: O roki, ki je udarila mater. (Narodna legenda.) Fr. Rojec: Pozdrav iz južnih krajev. (Pesem.) Mara Lamutova: Poljsko cvetje. Fran Žgur: Zvezdice. (Pesem.) Fr. Rojec: Jesenski dež. (Pesem.) Pouk in zabava. Kotiček gospoda Doropoljskega.

Najlepše darilo naši mladini za božič. V začetku decembra izda Tiskovna zadruga Fr. Milčinskega zbirko pravljic »Tolovaj Mataj«. Naša mladinska književnost šteje Milčinskega med svoje najboljše pisatelje; zakaj malokateri je pogledal tako globoko v otroško dušo, malokdo ji zna pripovedovati mikavnejše, bolj pesniško izbrano. Prva knjiga »Pravljic« istega pisatelja, izdana pred par leti, je dosegla popoln uspeh; še z večjim upravičenjem ga smemo pričakovati od

najnovejše zbirke 20 pravljic, resnih in veselih, podanih s čudovito plastiko jezika, ki ga bo užival s pravo naslodo tudi vsak izobraženec. Ivan Vavpotič, priznani naš umetnik-illustrator, je opremil knjigo s 15 risbami, kakršnih še do zdaj ni imela nobena slovenska knjiga za mladino. In tako ne bode šolske knjižnice in ne slovenske hiše, kamor bi ne prinesel »Tolovaj Mataj« v neveselo sedanjost trenutkov radostnega pozabljenja in redkega užitka! Knjiga se naroča pri »Tiskovni zadrugi v Ljubljani«, in sicer jo dobe naročniki, ki pošljejo denar do 10. decembra t. l. po nakaznici ali priloženi poštni položnici vezano za 4 K 70 vin. Po knjigarlah se zviša cena knjigi na 5 K 20 vin. In 10% knjigotržno draginsko doklado.

Za Krekov spomenik: Fran Luznar, nadučitelj na Primorskem pri Kranju 10 K; Vilibald Rus, učitelj v Kranju 5 K; Klotilda Kunasz, učiteljica v Suhorju pri Kosani 5 K. Dosedaj nabranih 100 K.

Za Okrevallšče ob Adriji je daroval Vilibald Rus, učitelj v Kranju mesto cvetja na grob svojemu prijatelju in sorodniku gosp. Karlu Žužku 10 K.

Izdajatelj in odgovorni urednik:
Radivoj Korene.
Last in založba »Zaveze avstrijskega jugoslovanskega učiteljstva«.
Tiska »Učiteljska tiskarna« v Ljubljani.

Naš denarni zavod.

Geslo: Kar plodonosno naložim, v pomoč le sebi podarim.
Hranilnica in posojilnica »Učiteljskega konvikta« v Ljubljani
registrirana zadruga z omejenim jamstvom.
Promet do 30. dec. 1917 K 193.006.73.
Uradne ure: Vsak četrtek in vsako soboto od 1. ure do 1.36. ure popoldne.

Knjigoveznica

Anton Janežič

Ljubljana

Florjanska ulica 14

se priporoča sl. šolskim vodstvom in gg. učiteljem za izvrševanje vseh v knjigoveško stroko spadajočih del.

Žalostnega srca in solznih oči naznanimo vsem, ki so poznali gospoda

EGONA JEZERŠKA,

bivšega učitelja na šoli družbe sv. Cirila in Metoda v Trstu in poročnika v polku gorskih strelcev, odlikovanega z vojaškim zaslužnim križcem 3. vrste, priznanjem pohvale in Karlovim križem za čete, da je umrl dne 15. listopada t. l. ob reki Plave, zadet v glavo od sovražnika. Bil je ljubeč soprog, vdan sin in dragi brat. Braneč svojo domovino je legel v tujo zemljo, od kjer pa bo prepeljan v zemljo slovensko, predrago deželo, ki jo je ljubil presrečno ves čas. V neizmerni boli prosimo tihega sožalja.

KRIŽ pri TRŽIČU, dne 1. grudnia 1917.

Marinka, soproga.

Ana in Janko, stariši, Vinko v ruskem vjetništvu in Janko, brata.

Darinka, Anica, Stanka, Danica in Vera, sestre.

Schüllerjevi ekstrakti za črnilo

dobro in poceni! Najpripravnije in najceneje dobavljanje dobrega črnila za šole.

Tekoči ekstrakt št. 2 1 liter K 7.50 (za 10 do 20 lončkov črnila). — »Efesin«, specialn. črn. 1/2 kg K 12.— (za 30 lončkov črnila). — Ekstrakt za kovinsko črnilo — rdeč, zelen, moder, 1 steklenica 50 v (za 1/4 l črnila) — »Efesin« l., črn, 1 zavitek K 7.50 (za 10 litrov izvrstnega pisarniškega črnila).

Reform-kreda (Hochkora), lak za šolske table po izvirnih cenah.

Tvornica za črnilo Franc Schüller, Amstetten (N.-Avstr.).

Schüllerjeve tvorniške izdelke priporoča upravništvo vsem šolam najtopleje.

Največja slovenska hranilnica!

MESTNA HRANILNICA LJUBLJANSKA

Ljubljana, Prešernova ulica št. 3.

je imela vlog koncem leta 1916 K 55,000.000.—
hipotečnih in občinskih posojil „ 30,600.000.—
rezervnega zaklada „ 1,500.000.—

Sprejema vloge vsak delavnik in jih obrestuje najvišje po

4%

večje in nestalne vloge pa po dogovoru.

Hranilnica je pupilarno varna in stoji pod kontrolo

c. kr. deželne vlade.

Za varčevanje ima vpeljane lične domače hranilnike.

Posoja na zemljišča in poslopja na Kranjskem proti 5%, izven Kranjske pa proti 5 1/4% obrestim in proti najmanj 1% oziroma 1/2% odplačevanju na dolg.

V podpiranje trgovcev in obrtnikov ima ustanovljeno **Kreditno društvo.**